

**Vysoká škola Danubius
Fakulta verejnej politiky a verejnej správy**

**REALITA A PERSPEKTÍVY VÝVOJA
SPOLOČNOSTI: SOCIÁLNE, PSYCHOLOGICKÉ
A POLITICKÉ ASPEKTY**

Medzinárodná vedecko-praktická konferencia

28 – 29 októbra 2016

Vysoká škola Danubius
Fakulta verejnej politiky a verejnej správy

**Sládkovičovo, Slovenská republika
2016**

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedecko-praktickej konferencie

**Realita a perspektívy vývoja spoločnosti: sociálne,
psychologické a politické aspekty**

/28 – 29 októbra 2016/

Šéfredaktor: Prof. JUDr. Stanislav Mráz, CSc.

Za odbornú a jazykovú stránku príspevkov zodpovedajú autori.
Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

Vydal: Vysoká škola Danubius, Sládkovičovo, 2016

OBSAH

AKTUÁLNE PROBLÉMY VEREJNEJ SPRÁVY

Пріоритетні напрями формування нових механізмів публічного управління розвитком системи реабілітації в Україні	
Бабова І. К., Биков І. Г.	7
Міжнародний досвід протидії корупції: екстериторіальне законодавство США	
Бисага К. В.	10
Тенденції smart-образовання	
Диденко Л. В.	13
Проектно-компетентнісна концепція управління спеціальною загальноосвітньою школою	
Дмитрієва І. В.	17
Впровадження культури знань в органах державної влади як засіб збереження інституційної пам'яті	
Оргієць О. М.	20
Гастрономічні практики як фактор суспільної легітимізації російської адміністрації у 30-х рр. XVIII ст. в Гетьманщині	
Пивоваренко О. А.	23
Місце та роль економічної стійкості підприємства в концепції сталого розвитку суспільства	
Пономаренко Т. В.	27
Процесний підхід к управленію организационными структурами образовательной системы региона	
Постоян Т. Г.	30
Залучення неурядових дослідницьких організацій у формуванні системи державного управління в Україні	
Строяновський В. В.	34
Information ethics, information ecology and information culture as social fundamentals in the modern world	
Tverdokhlib O. S.	37
Теоретичні засади управління розвитком професійної компетентності майбутніх соціальних працівників	
Циган Н. В.	40

AKTUÁLNE PROBLÉMY SOCIOLOGIE

Актуальність культурно-антропологічного аналізу повсякдення закарпатських трудових мігрантів на батьківщині (на поч. XXI ст.)	
Кичак О. Ю.	44

ПРОЦЕС СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВНЗ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Гузь Н. В.

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького*

Гузь В. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

Актуальність проблеми. В період модернізації системи освіти та впровадження стратегічних реформ однією з найважливіших є проблема цілеспрямованої підтримки становлення особистості, як найвищої цінності суспільства. Метою професійної освіти сучасності є підготовка конкурентоспроможної особистості, з потребою в самоактуалізації, самовдосконаленні, яка потребує знань, які дозволять здобути професіоналізм, етнокультурну ідентичність, емоційно-моральне ставлення до професії та власного життя. У цьому контексті особливої значущості набуває питання соціалізації молоді з особливими потребами в умовах сьогодення. ВНЗ виступає важливим фактором мікросередовища, індивідуалізує процес соціалізації, створюючи умови, які сприяють засвоєнню людьми з особливими потребами соціального досвіду, формуванню образу майбутнього, становленню як рівноправних членів суспільства. В рамках вирішення означеної проблеми, постає питання розуміння сутності та особливостей процесу соціалізації студентів з особливими потребами в умовах освітнього середовища.

Аналіз наукових джерел. Проблеми соціалізації особистості присвячені роботи філософів (Ж.-П. Сартр, М. Хайдеггер, К. Ясперс, М.К. Мамардашвілі, В.М. Шевельов та ін.), соціологів (У. Бронфенбреннер, Е.А. Домбровський, Е. Дюркгейм, Т. Парсонс, Б. Уолмен) психологів (Г.М. Андрєєва, А.А. Деркач, А. Олпорт, А.В. Петровський, Ж. Піаже, А. Маслоу, К. Роджерс, Д.А. Леонтьєв, В.Т. Шибутані). Проблеми соціалізації молоді вивчали: Ж. Баб'як, С. Беличова, І. Дубровіна, І. Коц, Ф. Райс, А. Петровський, Е. Еріксон, С. Савченко, В. Гуров, У. Ешбі, Н. Лавриченко, В. Москаленко, А. Мудрик та ін. Процес соціалізації студентів з особливими потребами вивчали: М. Євтух, А. Капська, О. Карпенко, Л. Міщик, Г. Овчаренко, П. Плотніков, С. Харченко, С. Шашенко.

Метою роботи є вивчення особливостей процесу соціалізації студентів з особливими потребами в умовах освітнього середовища ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Термін «соціалізація» запровадив у середині XIX ст. французький соціолог Габріель Тард для позначення процесу інтеріо-

ризації соціальних норм шляхом соціальної взаємодії [1, с. 45]. У соціологічному словнику В. Воловича термін «соціалізація» – це процес засвоєння індивідом знань, досвіду, норм і цінностей, включення його до системи соціальних зв'язків і відносин, необхідних для його становлення і життєдіяльності в даному суспільстві [2, с. 67]. У психологічному словнику В.П. Зінченка та Б.Г. Мещерякова термін «соціалізація» (від лат. *socialis* – суспільний) – це процес засвоєння індивідом соціального досвіду, системи соціальних зв'язків і відносин. У процесі соціалізації людина набуває переконань, громадсько схвалюваних форм поведінки, необхідних їй для нормального життя в суспільстві» [8, с. 364]. Л. Дябел зазначає, що соціалізація – процес формування конкретного соціального типу особистості, що визначається умовами освітнього середовища й відбувається внаслідок системного педагогічного соціалізуючого впливу [3].

У сучасній науці існують різноманітні моделі соціалізації: психоаналітична теорія З.Фрейда, «соціального навчання» Г. Долларда; «когнітивна» теорія Е. Еріксона, теорія «рольового тренінгу» Т. Парсонса, П. Скіннера, «міжособистісного спілкування» Ч. Куллі, Д. Міда. Л. Міщик в процесі соціалізації особистості виділяє низку вікових етапів: а) первинний; б) становлення соціальної зрілості; в) вибір професії; г) реалізація вибору у трудовій діяльності; д) після трудовий. Сфери соціалізації: діяльність (опанування та розширення видів діяльності, розуміння суті та сенсу), спілкування (реалізується потреба у контакті з іншими), самосвідомість (формування образу «Я»), усвідомлення своєї соціальної належності, власних соціальних ролей, систем соціальної орієнтації і т. ін. [5, с. 129].

Овчаренко Г.В. в процесі соціалізації студентської молоді виділяє три стадії: 1) адаптаційна – оволодіння способами навчально-професійної діяльності, її основним змістом є адаптація індивіда до нових умов; 2) ціннісно-діяльнісна – розв'язання протиріччя між ціннісними орієнтаціями на цілі життєдіяльності й засобами їх досягнення, детермінованими соціальними умовами життя індивіда; 3) професійна – завершення професійно-особистісного становлення студентів, перетворення їх у активних суб'єктів соціалізаційного процесу [6, с. 8]. Основними аспектами соціалізації студентів з особливими потребами є: психологічний (врахування психологічних особливостей студента), соціальний (нове середовище, певні соціальні ролі, реалізація життєвих планів), біологічний (особливості розвитку). Успішність соціалізації залежить і від пристосованості навчального закладу до потреб таких студентів, підготовленості педагогічного колективу до викладання в інтегрованому середовищі [4; 9], яке передбачає суб'єкт-суб'єктну взаємодію в умовах соціально-педагогічної співтворчості усіх учасників освітнього процесу.

Зазначимо соціально-психологічні фактори, які впливають на процес соціалізації студентської молоді з особливими потребами: проблеми адаптації молоді до умов навчання у ВНЗ, формування емоційно-комфортного самопочуття; створення сприятливого морально-психологічного клімату у студентській групі, університеті загалом; збереження психологічного здоров'я студентів; подолання соціально-психологічних бар'єрів студентів; оптимальна рівновага

в динамічній системі «особистість – середовище»; максимальний прояв і розвиток творчих можливостей і здібностей особистості; самореалізація та самоствердження особистості; самопізнання і самокорекція та ін. [7].

Результатом соціалізації студента є: вироблення та трансформація власної системи поглядів на життя, ціннісні орієнтації, формування життєвого ідеалу; засвоєння культури людських взаємин, соціально-професійних функцій; формування індивідуального стилю навчально-професійної діяльності та власної моделі моральної поведінки; опанування професійною діяльністю та формами ділового й міжособистісного спілкування.

Становлення особистості студента з особливими потребами вимагає нової парадигми освіти, оновлення змісту навчання та виховання, розвитку інноваційних технологій соціалізації. Підвищення ефективності системи вищої професійної освіти, основаної на принципі гуманізації з орієнтацією на професійно-особистісний розвиток студентів неможливе без науково-обґрунтованого супроводу. Використання позитивного досвіду діяльності вітчизняних та зарубіжних партнерів, щодо створення умов соціалізації та самореалізації особистості з особливими потребами в інформаційному суспільстві, формуванню особистісних якостей, набуття важливих життєвих орієнтирів та компетентностей, активно впроваджує Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. З метою вирішення цього завдання провідними науково-педагогічними фахівцями, було розроблено та впроваджено заходи із забезпечення умов навчання для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Супровід студентів з особливими потребами здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, соціальний, психологічний, професійна адаптація та реабілітація.

Висновки. Отже, ми розглядаємо соціалізацію як процес засвоєння індивідом зразків поведінки, психологічних установок, соціальних норм та цінностей, знань та навичок, які дозволяють успішно функціонувати у суспільстві. Система супроводу ВНЗ повинна передбачати гармонійну інтеграцію студентів з особливими потребами. В кожній особистості закладена можливість розвитку, особистісне і соціальне зростання, але успішна соціалізація пов'язана з використанням можливостей, наданих освітнім середовищем для пізнання власного «Я», формування вміння встановлювати взаємини з іншими людьми, самореалізації та самоствердження. Все це можливо за умови, якщо освітня установа є центром культури, джерелом гуманістичних знань і морального виховання. Подальше дослідження проблеми полягає в конкретизації, удосконаленні та розробленні науково обумовлених програм і технології успішної соціалізації студентів з особливими потребами.

Література:

1. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс; [пер.: В. Шовкун, А. Олійник.] – К.: Основа, 1999. – 726 с. – Бібліогр.: С. 687-700. – укр.
2. Волович В.И. [ред.] Социологический справочник. / В.И. Волович. – Киев: Политиздат Украины, 1990. – 382 с.

3. Дябел Л.І. Соціалізація студентів-першокурсників в умовах педагогічно-го університету: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» /Л.І. Дябел. – К., 2008. – 25 с.
4. Калмикова Л.В. Теоретичний аналіз проблеми інтеграції дітей та молоді з особливими потребами в освітніх закладах / Л.В. Калмикова // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : зб. наук. пр. – № 3 (5). – К. : Університет «Україна», 2007. – С. 217-226.
5. Міщик Л.І. Соціальна педагогіка: Навч. посібник / Інститут змісту і методів навчання. / Л.І. Міщик. – К., 1997. – 139 с.
6. Овчаренко Г.Е. Педагогічні умови соціалізації студентів педагогічних спеціальностей у позанавчальній діяльності: автореф. дис...на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.05 / Г.Е. Овчаренко. – Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2005. – 20 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: У 2 кн. / Л.Е. Орбан-Лембрик – К., 2004. – 576 с.
8. Психологический словарь [под ред. В. П. Зинченко, Б.Г. Мещерякова.] – М., 1996. – С. 364: Социализация.
9. Таланчук П.М. Супровід навчання студентів з особливими потребами в інтегрованому освітньому середовищі / П.М. Таланчук, К.О. Кольченко, Г.Ф. Нікуліна: навч./метод. посіб. – К. : Соцінформ. – 2004. – 128 с.

СЕКСУАЛЬНА МОРАЛЬ: ПЕРМІСИВНІСТЬ ЧИ РЕПРЕСИВНІСТЬ?

Гупаловська В. А.

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Психологічне вивчення сексуальності на сучасному етапі розвитку суспільства та науки продовжує бути актуальним. Адже гуманізація суспільного життя, зняття заборон повертає психологію обличчям до теми сексуальності, загнаної ще не так давно у вузькі рамки репродукційного підходу.

Статева мораль – предмет вивчення етики, що досліджує суть, виникнення і закономірності моральних норм, що прийняті в певній сексуальній культурі, а також моральних якостей чоловіка та жінки.

Сексуальна (статева) мораль – це система моральних норм, які всебічно регулюють сексуальне життя людини. Вона є однією із складових частин системи моральних цінностей конкретного суспільства, включає не тільки правила статевої поведінки людей, а й етичні, естетичні погляди, звичаї, що стосуються сексуальності.

Статева мораль як соціальне явище носить історично мінливий характер. У середньовічній Європі офіційна християнська мораль була репресивною – ас-